EĞİTİM DİL VE EDEBİYAT DERGİSİ
Journal of Education Language and Literature
ISSN 2980-0102

Özgün Araştırma / Original Research

EDE 2026 (9): 1-10
https://doi.org/10.5281/zenodo.22979740 OPEN

Türk Dili 2 Dersinde Verilen Bilimsel Araştırma Eğitiminin İngilizce Öğretmen Adaylarının Bilimsel Araştırma Yeterliklerine Katkısı

The Contribution of Scientific Research Training in the Turkish Language 2 Course to Prospective English Teachers' Scientific Research Competence

Bayram Arıcı[1*]

ÖZ

Bu araştırma, İngilizce öğretmen adaylarına yönelik bilimsel araştırma eğitiminin öğretmen adaylarının bilimsel araştırma yeterlik düzeylerine ve akademik başarılarına katkısını belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinde öğrenim gören ve Türk Dili 2 dersini alan toplam 50 İngilizce öğretmen adayı oluşturmuştur. Yarı deneysel desenin kullanıldığı araştırmada, öğretmen adayları amaçsal örnekleme yöntemiyle belirlenmiş ve deney ile kontrol gruplarına ayrılmıştır. Kontrol grubunda mevcut ders programı sürdürülürken deney grubundaki öğretmen adaylarına sekiz hafta süreyle bilimsel araştırma eğitimi verilmiştir. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından uzman görüşleri alınarak geliştirilen değerlendirme sınavı ile geliştiricilerinden izin alınarak kullanılan Bilimsel Araştırma Yeterlik Ölçeği (BAYÖ) aracılığıyla toplanmıştır. Her iki veri toplama aracı da eğitim öncesinde ve sonrasında ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, bilimsel araştırma eğitimi alan deney grubundaki İngilizce öğretmen adaylarının bilimsel araştırma yeterlik düzeyleri ve akademik başarıları ile kontrol grubundaki adayların düzeyleri arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, Türk Dili 2 dersi kapsamında gerçekleştirilen bilimsel araştırma eğitiminin İngilizce öğretmen adaylarının bilimsel araştırma yeterliklerinin geliştirilmesine katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Bilimsel Araştırma Eğitimi, İngilizce Öğretmen Adayları, Bilimsel Araştırma Yetkinlik Ölçeği, Türk Dili 2 Dersi, Türkçe

ABSTRACT

This study aimed to determine the contribution of scientific research training to the scientific research competence of prospective English teachers enrolled at a state university and taking the Turkish Language 2 course. Using a quasi-experimental design, prospective teachers were selected through purposive sampling and assigned to experimental and control groups. While the control group continued with the existing course program, the experimental group received eight weeks of scientific research training. A total of 50 students voluntarily participated in the study. Data were collected using an assessment exam developed by the researcher based on expert opinions and the Scientific Research Competency Scale (SRCS), used with permission from its developers. Both the scale and the assessment exam were administered as pretests and posttests before and after the intervention. The findings revealed a significant difference in both scientific research competence and academic achievement between the experimental and control groups, with the experimental group demonstrating higher levels of scientific research competence and academic achievement.

Keywords: Scientific Research Training; Prospective English Teachers; Scientific Research Competency Scale; Turkish Language 2, Turkish Language

* **Sorumlu yazar / Corresponding author**
[1] Muş Alparslan Üniversitesi, Muş, Türkiye, E-mail: b.arici@alparslan.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7213-1331
Başvuru/Submitted: 29.07.2026 **Düzeltme/Revision:** 14.09.2026 **Kabul/Accepted:** 28.09.2026
intihal.net Similarity Index 18%

Arıcı, B. (2026). Türk Dili 2 dersinde verilen bilimsel araştırma eğitiminin İngilizce öğretmen adaylarının bilimsel araştırma yeterliklerine katkısı. *Eğitim Dil ve Edebiyat Dergisi-Journal of Education Langugage and Literature,* (9), 1-10

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License, allowing use, sharing, adaptation, and reproduction in any format with proper credit to the original authors and source, a link to the license, and disclosure of changes. Third-party material is included under the same license unless stated otherwise. For uses beyond the license or statutory exceptions, permission must be obtained from the copyright holder. For details, visit http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

GİRİŞ

Teknolojiyle değişen ve gelişen dünyada öğretmenlerin yeterliklerinin de güncellenmesi önemlidir. Öğretmen sadece bilgiyi öğrenciye aktaran değil o bilgiye nasıl ulaşılacağını gösteren bir rehberdir. Bilgi toplumuna geçiş süreci, öğretmenlik mesleğinin doğasını önemli ölçüde dönüştürmüştür. Günümüz öğretmenlerinden yalnızca mevcut bilgiyi aktarmaları değil; aynı zamanda bilgiyi üretmeleri, yorumlamaları ve uygulamaya dönüştürmeleri beklenmektedir. Bu bağlamda öğretmenlik mesleği, uygulayıcı bir rolün ötesine geçerek araştırmacı kimliğini de içeren bir profesyonel yeterlik alanına dönüşmüştür.

Öğretmenlerin alanlarıyla ilgili olarak yapılan çalışmaları yakından takip ederek kendilerini güncellemeleri veya akademik çalışmalara yönelme istekleri olduğunda lisans öğrenimi sürecinde aldıkları bu eğitim onlara bir farkındalık kazandırmaktadır. Öğretmenlik, pek çok beceriyi kapsayan ve belirli karakteristik özellikler gerektiren bir meslektir. Bu meslek, bireyler ve toplum üzerinde etki yaratma gücüne sahip olup, eğitim ve öğretim süreçlerinin düzenlenmesi ve uygulanmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Ayrıca, toplumsal, bilimsel, psikolojik ve kültürel boyutları içeren ve insanı merkezine alan bir meslek dalıdır (Ünsal, 2021). Öğretmenlerin bilimsel yetkinliğe sahip olmaları çok boyutlu bir yapı olarak ele alınmakla birlikte teknik beceriler, tutumlar, öngörü kapasitesi ve yabancı dil yeterliği gibi alt boyutlardan oluşmaktadır (Duru & Örsal, 2021).

Velioğlu ve Özdemir (2013) tarafından yapılan bir araştırmada katılımcılar, öğretmenleri bilimsel araştırma çalışmaları için istekli ve yeterli bulmadıklarını; kaynak bulma, öğretmenlerin ilgisizliği ve problemi tanımlama kısımlarında zorlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç yapılan bu araştırmanın önemini göstermektedir. Çünkü günümüzde öğretmenlerin teknolojinin içinde doğan öğrencilerinden bilim ve teknoloji konusunda daha iyi olmaları bir zorunluluk haline gelmiştir. Öğretmenlerin mesleki, sosyal, kişisel ve teknolojik alanlarda kendilerini etkili bir şekilde geliştirmeleri, öğrencilerinin yani geleceğin daha kaliteli bir düzeye ulaşmasında son derece önemli bir rol oynamaktadır. Bilimsel araştırma yeterliliği, öğretmenin; problemi belirleyebilmesi, kaynak taraması gerçekleştirebilmesi, uygun bir araştırma tasarımı seçebilmesi, veri toplama araçlarını oluşturabilmesi, geçerlilik ve güvenilirlik analizlerini yapabilmesi, verileri istatistiksel olarak analiz edebilmesi ve bulguları bilimsel rapor formatında sunabilmesi gibi yetenekleri içermektedir. Bilimsel araştırmalarda yapay zekâ ve web araçlarının kullanımı araştırmacılara belli açılardan kolaylık sağlamaktadır. Öğretmen adaylarına bu bağlamda eğitimlerin verilmesi onların öğrenmelerini kolaylaştırmaktadır.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK, 2018) tarafından hazırlanan İngilizce öğretmenliği lisans öğretim programında da yer verilen Türk Dili 2 dersinin içeriğinde ise "akademik dil ve yazının özellikleri; akademik yazılarda tanım, kavram ve terimlerin kullanımı; nesnel ve öznel anlatım; akademik metinlerin yapısı ve türleri (makale, rapor, bilimsel özet vb.); iddia ve önerme yazma (bir düşünceyi doğrulama, savunma ya da karşıt görüş bildirme); bilimsel raporların ve makalelerin biçimsel özellikleri; rapor yazım aşamaları; açıklama, tartışma, metinler arası ilişki kurma, kaynak gösterme (atıf yapma ve dipnot verme, kaynakça oluşturma); başlık yazma, özetleme, anahtar kelime yazma; bilimsel yazılarda göz önünde bulundurulması gereken etik ilkeler; akademik metin yazma uygulamaları" başlıklarından oluşmaktadır. Bunlara ek olarak öğretmen adaylarına bilimsel araştırmalarda yapay zekâ ve web araçlarının kullanımı hakkında da eğitim verilmiştir. Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt bulunmaya çalışılmıştır:

- Deney grubunda bulunan öğretmen adaylarıyla kontrol grubunda bulunan öğretmen adaylarının "Bilimsel Araştırma Yetkinlik Ölçeği" ön test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

- Deney grubunda bulunan öğretmen adaylarıyla kontrol grubunda bulunan öğretmen adaylarının "Bilimsel Araştırma Yetkinlik Ölçeği" son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Deney grubunda bulunan öğretmen adaylarıyla kontrol grubunda bulunan öğretmen adaylarının "Sınav Değerlendirme Formu" ön test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Deney grubunda bulunan öğretmen adaylarıyla kontrol grubunda bulunan öğretmen adaylarının "Sınav Değerlendirme Formu" son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Yöntem, araştırmada sorunları çözmek amacıyla yürütülen süreç (Karasar, 2011) olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışma, nicel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Desen, araştırmanın amaçları doğrultusunda verilerin toplanması ve analizine olanak sağlayacak koşulların oluşturulması (Karasar, 2011) şeklinde tanımlanabilir. Bu çalışmada, ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel bir desen tercih edilmiştir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın katılımcıları, 2025-2026 öğretim yılında bir devlet üniversitesinde İngilizce öğretmenliği programında öğrenim gören birinci sınıf öğrencileridir. Öğrencilerin belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilere mevcut öğretim süreci devam ettirilirken, deney grubundaki öğrencilere sekiz hafta boyunca bilimsel araştırma eğitimi verilmiştir. Çalışma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır. Araştırmada her iki gruba uygulama öncesinde ve sonrasında Bilimsel Araştırma Yetkinlik Ölçeği (BAYÖ) ve değerlendirme sınav formu uygulanmıştır.

Tablo 1. *Çalışma Grubunun Özellikleri*

Öğrencilerin Özellikleri		Deney G.	Kontrol G.	%
Cinsiyet	Kız	20	20	80
	Erkek	5	5	20
Toplam		**25**	**25**	**100**

Araştırmaya toplam 50 öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerin %80'i kız, %20'si erkek öğrencidir.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Araştırmada veriler araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak geliştirilen değerlendirme sınav formu ve Duru ve Örsal (2021) tarafından geliştirilen Bilimsel Araştırma Yetkinlik Ölçeği (BAYÖ) ile toplanmış ve SPSS paket programıyla da analiz edilmiştir.

Sınav Formu

Araştırmada kullanılan ve 20 sorudan oluşan ve öğrencilerin bilimsel araştırma bilgi düzeylerini ölçen sınav formunun iç tutarlılığı Cronbach Alfa katsayısı ile incelenmiş ve α = .79 olarak bulunmuştur. Madde-toplam korelasyonlarının .30'un üzerinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca test-tekrar test analizi sonucunda iki uygulama arasında yüksek düzeyde pozitif ilişki bulunmuştur ($r = .86$, $p < .001$). Bu bulgular, değerlendirme formunun kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa ve yüksek düzeyde zamana bağlı güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Bilimsel Araştırma Yetkinlik Ölçeği (BAYÖ)

Araştırmada katılımcıların bilimsel araştırma yetkinlik düzeylerini belirlemek amacıyla Bilimsel Araştırma Yetkinlik Ölçeği (BAYÖ) kullanılmıştır. Ölçek, Duru ve Örsal (2021) tarafından hemşirelerin bilimsel araştırma yetkinliklerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş olup akademisyenler, hemşireler, hemşirelik öğrencileri ile lisansüstü öğrencilerine uygulanabilmektedir. Ölçek; Öngörü Kapasitesi, Teknik Beceriler, Tutum ve Davranışlar ile Yabancı Dil Becerisi olmak üzere dört alt boyuttan ve toplam 57 maddeden oluşmaktadır. Maddeler 5'li Likert tipinde derecelendirilmekte olup "1 = Çok Zayıf" ile "5 = Çok İyi" arasında puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 57 ile 285 arasında değişmektedir. Ölçeğin kesme puanı 190 olup, 190 ve altındaki puanlar bilimsel araştırma yetkinliği açısından "yetkin değil", 190'ın üzerindeki puanlar ise "yetkin" olarak değerlendirilmektedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin psikometrik özellikleri incelendiğinde, yapı geçerliğinin açımlayıcı faktör analizi ile test edildiği görülmektedir. Analiz sonucunda ölçeğin dört faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiş ve maddelerin faktör yüklerinin .624 ile .788 arasında değiştiği saptanmıştır. Dört faktör birlikte toplam varyansın %69.87'sini açıklamaktadır. Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .61 ile .83, madde-kalan korelasyonlarının ise .35 ile .69 arasında değiştiği belirlenmiş ve tüm maddelerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu rapor edilmiştir. Ayrıca madde ayırt edicilik analizinde üst ve alt %27'lik grupların puanları arasında tüm maddeler için anlamlı farklılık bulunduğu ($p < .01$) ifade edilmiştir. Bu bulgular ölçeğin yüksek düzeyde yapı geçerliğine sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenirliği iç tutarlılık katsayıları kullanılarak değerlendirilmiştir. Yapılan analizlerde Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı $\alpha = .98$, Guttman Split-Half güvenirlik katsayısı .96 ve Spearman-Brown güvenirlik katsayısı .96 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu katsayılar, ölçeğin çok yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Genel olarak Cronbach Alfa katsayısının .70 ve üzerinde olması ölçeğin güvenilir olduğunu gösterirken, .98 düzeyindeki alfa katsayısı ölçeğin maddelerinin birbirleriyle oldukça tutarlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda Bilimsel Araştırma Yetkinlik Ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir (Duru ve Örsal, 2021).

Uygulama Süreci

Araştırmanın başlangıcında İngilizce öğretmen adaylarına BAYÖ ve sınav formu ön test olarak uygulanmış, devamında öğrencilere bilimsel araştırma eğitimi verilmiştir. Sekiz haftalık sürecin bitiminde tutum BAYÖ ve değerlendirme sınav formu son test olarak da uygulanmıştır. Uygulamaya ilişkin iş ve işlemler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. *Uygulama Takvimi*

Uygulamanın Türü	Uygulama Tarihi	Uygulama Süresi	Eğitim İçeriği
Ön-test	11/03/2026	1 Saat	Test uygulaması
Bilimsel araştırma eğitimi verilmesi	18/03/2026	3 Saat	Eğitimde web araçları ve yapay zekânın kullanımı
	25/03/2026	3 Saat	Akademik dil ve yazının özellikleri
	15/04/2026	3 Saat	Araştırma türleri ve uygulama
	22/04/2026	3 Saat	Araştırma yöntemleri ve uygulama
	29/04/2026	3 Saat	Araştırma desenleri ve uygulama

	06/05/2026	3 Saat	Araştırma örneklerinin incelenmesi
	13/05/2026	3 Saat	Araştırma yapma ve raporlama
	20/05/2026	3 Saat	Araştırma yapma ve raporlama
Son-test	21/05/2025	1 Saat	Test uygulaması
Toplam		26 Saat	

Etik Beyan

Bu araştırma için Araştırma Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 09/03/2026 tarih ve 90 sayılı kararı ile etik izin alınmıştır. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalı olup, tüm katılımcılardan yazılı bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmada ulaşılan bulgulara aşağıdaki başlıklar altında yer verilmiştir.

Tablo 3. *Bilimsel Araştırma Yetkinlik Ölçeği Ön Test Sonuçları*

	Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
Ön test	Deney Grubu	25	66,92	14,21537	.020	4,07496	,962
	Kontrol Grubu	25	66,84	14,59646			

Deney ve kontrol gruplarının Bilimsel Araştırma Yetkinlik Ölçeği ön test puanları bağımsız örneklem t testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları, deney grubunun ön test puan ortalamasının 66,92±14,22, kontrol grubunun ön test puan ortalamasının ise 66,84±14,60 olarak tespit edilmiştir. Grupların ön test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($t(48)=0,020$, $p=0,962$). Bu sonuç, uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarının bilimsel araştırma yetkinliği açısından benzer seviyelerde olduğunu ve grupların başlangıç özellikleri yönünden birbirine denk olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle, uygulama sonrasında gözlemlenebilecek farklılıkların, başlangıçtaki grup farklılıklarından değil, uygulamanın etkisinden kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 4. *Bilimsel Araştırma Yetkinlik Ölçeği Son Test Sonuçları*

	Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
Son test	Deney Grubu	25	252,56	11,716	57,637	48	,000
	Kontrol Grubu	25	66,00	11,165			

Deney ve kontrol gruplarının Bilimsel Araştırma Yetkinlik Ölçeği'ne ilişkin nihai test sonuçları bağımsız örneklem t testi kullanılarak incelenmiştir. Analiz sonucunda deney grubunun son test puan ortalaması 252,56±11,72 olarak tespit edilirken kontrol grubunun ortalaması 66,00±11,17 şeklinde belirlenmiştir. Gruplar arasında nihai test puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($t(48)=57,637$, $p<0,001$). Bu bulgu, uygulama sonrasında deney grubunun bilimsel araştırma yetkinliği puanlarının kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu göstermektedir. Deney grubunun ortalama puanının ölçeğin kesme puanı olan 190'ın oldukça üzerinde olması, uygulamanın bilimsel araştırma yetkinliğini artırmada etkili olduğunu göstermektedir. Buna karşılık kontrol grubunun

ortalama puanı (66,00) ön test düzeyine yakın kalmış ve kesme puanının oldukça altında gerçekleşmiştir.

Tablo 5. *Sınav Formu Ön Test Sonuçları*

	Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
Ön test	Deney Grubu	25	51,20	16,912	,165	4,841	,873
	Kontrol Grubu	25	50,40	17,316			

Deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesindeki bilimsel araştırma bilgi düzeylerinin benzer olup olmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde, deney grubunun ön test puan ortalamasının 51,20±16,91, kontrol grubunun ön test puan ortalamasının ise 50,40±17,32 biçiminde belirlendiği gözlemlenmiştir. Bağımsız örneklem t testi neticesinde, deney ve kontrol gruplarının ön test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($t(48)=0,165$, $p=0,873$). Bu bulgu, uygulama öncesinde her iki grubun bilimsel araştırma yeterliliği açısından benzer bir seviyede bulunduğunu göstermektedir. Gruplar arasında başlangıçta anlamlı bir farklılık olmaması, deney ve kontrol gruplarının başlangıç özellikleri bakımından homojen olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, uygulama sonrasında elde edilecek muhtemel farklılıkların grupların başlangıç düzeylerinden ziyade uygulanan eğitim programının etkisinden kaynaklandığı şeklinde değerlendirilebilir. Bu durum, deneysel araştırmalarda beklenen grup eşdeğerliğinin sağlandığını gösterme bakımından önem arz etmektedir.

Tablo 6. *Sınav Formu Son Test Sonuçları*

	Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
Son test	Deney Grubu	25	78,60	15,446	6,462	48	,000
	Kontrol Grubu	25	53,20	12,152			

Deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında karşılaştırma yapılarak uygulanan eğitim programının etkisi değerlendirilmiştir. Yapılan istatistiksel analiz sonuçları doğrultusunda deney grubunun son test puan ortalaması 78,60±15,45, kontrol grubunun son test puan ortalaması ise 53,20±12,15 olarak hesaplanmıştır. Bağımsız örneklem t testi sonuçları, deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($t(48)=6,462$, $p<0,001$). Bu sonuç, uygulama sonrasında deney grubunun değerlendirme sınavındaki başarısının kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu göstermektedir. Deney grubunun ortalama puanının kontrol grubundan yaklaşık 25 puan daha yüksek olması, uygulanan eğitim programının katılımcıların bilgi ve başarı düzeylerini artırmada etkili olduğunu göstermektedir. Buna karşılık kontrol grubunda anlamlı bir başarı artışı gözlenmemiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda uygulanan öğretim sürecinin, katılımcıların değerlendirme sınavındaki akademik başarılarını artırdığı söylenebilir. Son test puanları dikkate alındığında deney grubunun kontrol grubuna göre daha yüksek performans göstermesi, uygulamanın eğitimsel açıdan etkili ve başarılı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuç araştırmanın deneysel uygulamasının amacına ulaştığını ve kullanılan öğretim yönteminin öğrenme çıktıları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu desteklemektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu araştırmada, uygulanan eğitim programının katılımcıların bilimsel araştırma yeterlilikleri ve akademik başarılarına katkısı deneysel bir tasarım aracılığıyla incelenmiştir. Elde edilen veriler, Bilimsel Araştırma Yeterlilik Ölçeği ve Değerlendirme Sınav Formu sonuçları üzerinden analiz edilmiştir. Araştırmanın başlangıcında deney ve kontrol gruplarının Bilimsel Araştırma Yeterlilik Ölçeği ön test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu, uygulama öncesinde her iki grubun bilimsel araştırma yeterliliği açısından benzer özellikler taşıdığını ve deneysel uygulama öncesinde gruplar arasında başlangıç düzeyine dair bir farklılık olmadığını göstermektedir. Bu durum, deneysel çalışmalarda beklenen grup eşdeğerliğinin sağlandığını ve uygulama sonrasında meydana gelecek farklılıkların daha güvenilir bir şekilde yorumlanabileceğini ortaya koymaktadır.

Uygulama sonrasında gerçekleştirilen son test analizleri ise deney grubunun bilimsel araştırma yeterlilik puanlarının kontrol grubuna göre anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu göstermiştir. Deney grubunun ortalama puanının ölçeğin yeterlilik düzeyini temsil eden kesme puanının üzerinde bulunması, uygulanan eğitim programının katılımcıların bilimsel araştırma bilgi ve becerilerini geliştirmede etkili olduğunu göstermektedir. Buna karşın kontrol grubunda belirgin bir ilerleme kaydedilmemiştir. Değerlendirme Sınav Formu sonuçları da Bilimsel Araştırma Yeterlilik Ölçeğinden elde edilen bulguları desteklemektedir. Ön testte deney ve kontrol gruplarının başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık bulamazken, son testte deney grubunun puanlarının kontrol grubuna göre anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum, uygulanan eğitim programının yalnızca katılımcıların öz değerlendirmelerine dayanan bilimsel araştırma yeterliliklerini değil, aynı zamanda değerlendirme sınavı ile ölçülen bilgi ve akademik başarı düzeylerini de artırdığını göstermektedir. Araştırmanın genel bulguları topluca değerlendirildiğinde, uygulanan eğitim programının bilimsel araştırma sürecine dair bilgi, beceri ve yeterliliklerin geliştirilmesinde etkili olduğu sonucuna varılmaktadır. Deney grubunda hem Bilimsel Araştırma Yeterlilik Ölçeği hem de Değerlendirme Sınav Formu son test puanlarında elde edilen anlamlı artışlar, programın hedeflenen öğrenme çıktılarının büyük ölçüde gerçekleştiğini göstermektedir. Sonuç olarak, araştırmadan elde edilen bulgular, uygulanan eğitim programının katılımcıların bilimsel araştırma yeterliliklerini geliştirmekte ve akademik başarılarını artırmakta etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle, benzer eğitim programlarının lisans ve lisansüstü eğitim süreçlerinde yaygın olarak uygulanması, bilimsel araştırma bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunabilir. Ayrıca, farklı örneklem gruplarında ve daha geniş katılımcı sayılarına sahip yeni çalışmaların, elde edilen bulguların genellenebilirliğini artıracağı düşünülmektedir.

Araştırma bulgularıyla benzer bir bağlamda yer alan bir çalışmada (Serhatlıoğlu, 2016), öğrencilerin bilimsel araştırma yöntemleri dersine ve ilişkili diğer derslere yeterince önem verilmesi gerektiği ve bu derslerin etkililiğinin artırılmasının gerekli olduğu yönünde görüş belirttikleri ortaya konmuştur.

Aşiroğlu (2016) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, katılımcı olan üstün zekalılar öğretmenliği ile rehberlik ve psikolojik danışmanlık programı öğrencilerinin bilimsel araştırma yöntemleri dersi başarıları ve araştırmaya yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bahtiyar ve Can (2016) tarafından yapılan bir araştırmada fen bilgisi öğretmenliği öğrencileri ile bilimsel süreç yetenekleri arasında ve bilimsel araştırmalara karşı tutumları arasında olumlu bir bağlantı bulunduğunu ortaya koymuştur.

Yılmaz (2019) tarafından yapılan bir araştırmada öğrencilerin literatür taraması, kaynakça takip uygulamaları, veri analiz yöntemlerinin seçim ve uygulanması ile raporlama gibi görevler

üzerinden yapılan uygulamalara ilişkin olumlu görüşler sundukları, ayrıca öğrencilere verilen derslerden edindikleri bilgileri teori ve pratiği bir arada yürütme yoluyla farklı deneyimler elde ettiklerini ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Kuzembayeva, Yermekbayeva, Idrissov ve Maydangalieva (2025) tarfından yapılan bir araştırmada ise araştırma faaliyetlerine katılım sıklığı ile araştırma yetkinliği arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuş; bu durum, beceri gelişimi açısından araştırmaya aktif katılımın önemini vurgulamış olup araştırmada yaşın araştırma becerileri üzerinde herhangi bir etkisi görülmemiş; akademik uzmanlık alanlarının ise öğretmen adayları üzerinde yalnızca sınırlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Yolcu, Er, Metin ve Doğanay (2025) tarafından yapılan bir araştırmada da öğretmen adaylarının bilimsel araştırmaya dair tutumları ile bilimsel araştırma konusunda öz yeterlilikleri arasında olumlu ve yüksek seviyede bir bağ bulunmuştur; bununla birlikte, eleştirel düşünme yetenekleri ile bilimsel araştırma öz yeterlilikleri arasında zayıf, olumsuz ve önemsiz bir ilişki ortaya konmuştur. Yukarıdaki araştırmaların bulgularıyla benzerlik taşıyan bu araştırmanın bulguları ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Araştırmada uygulanan eğitim programının katılımcıların bilimsel araştırma yetkinliklerini ve değerlendirme sınavındaki başarılarını istatistiksel olarak anlamlı ölçüde artırdığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, benzer eğitim programlarının lisans ve lisansüstü eğitim programlarında düzenli bir şekilde uygulanması önerilmektedir.
- Bilimsel araştırma yöntemleri derslerinde yalnızca teorik anlatım yerine uygulamaya dayalı öğretim yöntemlerine daha fazla önem verilmesi, öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacaktır.
- Öğrencilerin bilimsel araştırma sürecinin tüm aşamalarında aktif katılımlarını teşvik edecek proje tabanlı öğrenme, problem temelli öğrenme ve uygulamalı araştırma etkinliklerinin eğitim programlarına dâhil edilmesi gerekmektedir.
- Araştırma sürecinde etik ilkeler, veri toplama, veri analizi, raporlama ve bilimsel yazım konularına yönelik uygulamalı eğitimlerin artırılması önerilmektedir.
- Bilimsel araştırma yetkinliğinin sürdürülebilir bir biçimde geliştirilmesi amacıyla öğrencilere danışmanlık ve araştırma projelerine katılım fırsatları sağlanmalıdır.
- Araştırma, tek bir örneklem grubuyla gerçekleştirilmiştir. Benzer çalışmaların farklı üniversitelerde, farklı bölümlerde ve daha geniş örneklem gruplarıyla yürütülmesi, bulguların genellenebilirliğini artıracaktır.
- Gelecek araştırmalarda yalnızca nicel yöntemler değil, katılımcı görüşlerini açığa çıkarabilecek nitel veya karma araştırma yöntemleri de kullanılarak eğitim programının etkililiği daha kapsamlı bir biçimde değerlendirilebilir.
- Uygulamanın uzun dönem etkilerini belirleyebilmek amacıyla izleme (kalıcılık) testlerinin yapıldığı boylamsal araştırmalar planlanmalıdır.
- Bilimsel araştırma yetkinliğini etkileyebilecek araştırma deneyimi, akademik başarı, motivasyon, öz yeterlik, eleştirel düşünme ve dijital okuryazarlık gibi değişkenlerin de incelendiği çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Eğitim kurumlarında bilimsel araştırma kültürünün geliştirilmesine yönelik seminer, çalıştay, araştırma kulüpleri ve bilimsel proje etkinliklerinin artırılması, öğrencilerin araştırmaya yönelik ilgi ve motivasyonlarının desteklenmesine katkı sağlayabilir.

Sonuç olarak, bu araştırmada uygulanan eğitim programının bilimsel araştırma yetkinliği ile değerlendirme sınavı başarısını artırmada önemli katkısının olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle programın benzer hedef kitlelerde uygulanması ve farklı eğitim ortamlarına uyarlanarak yaygınlaştırılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Aşiroğlu, S. (2016). Öğretmen adaylarının bilimsel araştırmaya yönelik tutumları ile bilimsel araştırma dersindeki başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2*(2), 72-84. https://doi.org/10.29065/usakead.232429

Bahtiyar, A., & Can, B. (2016). Fen öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerileri ile bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,* (42), 47-58.

Duru, P., & Örsal, Ö. (2021). Development of the scientific research competency scale for nurses. *Journal of Research in Nursing, 26*(7), 684-700. https://doi.org/10.1177/17449871211020061

Karasar, N. (2011). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Nobel.

Kuzembayeva, G., Yermekbayeva, G., Idrissov, S., & Maydangalieva, Z. (2025). Research capabilities and research practices of teacher candidates, in-service teachers, and teacher educators in the context of research capacity building in Kazakhstan's language teacher education. *Journal of Social Studies Education Research, 16*(2), 377-399.

Serhatlıoğlu, B. (2016). Lisansüstü eğitim öğrencilerinin bilimsel araştırma sürecinde karşılaştıkları problemlere ilişkin görüşleri. *Turkish Studies, 11*(19), 721. http://Dx.Doi.Org/10.7827/TurkishStudies.10117

Ünsal, S. (2021). Öğretmenlik mesleğinin tanımı, önemi ve öğretmenlerin değişen rolleri üzerine nitel betimsel bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20*(42), 1481- 1504. http://Dx.Doi.Org10.46928/iticusbe.956111

Velioğlu, E., & Özdemir, A. (2023). Öğretmenlerin bilimsel araştırma yapabilme becerileri: karma yöntem araştırması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 58*(58), 186-215. https://doi.org/10.15285/maruaebd.1125661

Yılmaz, Y. (2019). Bilimsel çalışmalarda teknoloji kullanımına yönelik lisansüstü algıları. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi, 1*(2), 123-134. https://izlik.org/JA56KM55WK

Yolcu, S., Er, Ö., Metin, Ö., & Doğanay, S. (2025). Öğretmen adaylarının bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının ve öz yeterliliklerinin eleştirel düşünme becerisi açısından incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16*(1), 241-260. https://doi.org/10.51460/baebd.1559362

Yükseköğretim Kurulu (2018). *İngilizce öğretmenliği lisans programı.* YÖK. https://egitim.yok.gov.tr/documentFiles/17683031271.Ingilizce_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf

Hakem Değerlendirmesi
Dış bağımsız
Yazar Katkısı
Makalenin tüm aşamalarını yazar tarafından hazırlanmıştır.
Veri Seti Erişimi
Mevcut çalışma sırasında kullanılan ve/veya analiz edilen veri setleri, makul bir talep üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir.
Finansal Destek
Sorumlu yazar, bu çalışmanın herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmiştir.
Çıkar Çatışması
Sorumlu yazar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.
Bilgilendirilmiş Onam
Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalı olup, tüm katılımcılardan yazılı bilgilendirilmiş onam alınmıştır.
Etik Beyan
Araştırma Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 09/03/2026 tarih ve 90 sayılı kararına uygun olarak yapılmıştır.
Bilgilendirme
Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.
Yazışmalar ve materyal talepleri ile ilgili konular için sorumlu yazarla iletişim kurulmalıdır.
Tüm yazarlar, makalenin yayınlanmış versiyonunu okumuş ve kabul etmiştir.

Peer-review
Externally peer-reviewed.
Author Contributions
All stages of the article were prepared by the author.
Data Availability Statement
The data sets used and/or analyzed during the current study are available from the corresponding author upon reasonable request.
Funding
The author declared that this study has received no financial support.
Conflict of Interest
The corresponding author has no conflict of interest to declare.
Informed consent
Participation in the study was entirely voluntary, and written informed consent was obtained from all participants.
Ethical Approval
The ethics committee approval of the study from which the article was produced was obtained from Muş Alparslan University Ethics Committee with the decision numbered 90 on 09.03.2026.
Acknowledgement
Research and publication ethics were followed in this article.
Correspondence and requests for materials should be addressed to Corresponding Author.
All authors have read and accepted the published version of the manuscript.

Disclaimer/Publisher's Note: The statements, opinions, and data presented in all publications are solely those of the individual authors and contributors and do not reflect the views of Journal of Educatioon Language and Literature (EDE) or its editors. EDE and its editors disclaim any responsibility for harm or damage to individuals or property arising from the ideas, methods, instructions, or products mentioned in the content.